

Z prachu vydupané (1)

Přesnější než tři slova titulku k těmto dalším mým memoárům z filatelistického prostředí je věta: „Z prachu filatelistického opovržení vydupané artefakty“. Vyslovil ji před mnoha lety renomovaný sběratel a publicista Jiří Nekvasil o Vojtovi Maxovi, který se touto sice nadnesenou, ale stoprocentně přesnou pravdou zasloužil o znovuoobnovení a znovusběratelství dvou oborů, které byly Vojtovou láskou . Byly jimi razítka poštoven a perfiny.

Skrytá námaha, kterou vystihuje toto úsloví, je více než přesná. I sběratelé, kteří počátkem 70. let minulého století se pustili do složité práce oživit jeden z nosných oborů československé a světové filatelie – výplatních otisků. Obor, který u nás vznikl po roce 1926, kdy se první výplatní otisky dostaly do československého poštovního provozu. Bohužel na začátku byla nešťastná diskuze ve stylu: „Poštovní známka či frankotyp (výplatní otisk)“ Proti sobě se postavilo několik osobností. Jeden tábor byl pro, druhý proti. Tento rozpor doznívá dodnes. Byl všudypřítomný nejen v Československu ve 20. letech, ale i v řadě míst na světě, zejména v Německu. Důkazem toho je i diskuze v německém tisku, kde tábor těch sběratelů, kteří byli pro, byl Helmut Diers, významný sběratel specializovaných oborů, který měl i slabost pro československé „motýlkové“ otisky. Ale to už je jiná historie.

V posledních třech letech jsem napsal tři memoáry – O začátcích sběratelství výplatních otisků v Československu (Žralok a frankotyp), o sběratelství výplatních otisků až do moderní doby v Československu (Frankotypisté), ty vyšly knižně, třetí „V nejvyšších patrech sběratelství čs. poštovní historie od roku 1976 do 1989“ je zavěšena na elektronickém médii www.historiapostalis-etc.cz.

Nyní se vracím do začátku 70. let, kdy nastala sběratelská renesance oboru výplatních otisků a v pokračováních ji zavěšuji na moje osobní stránky www.historiapostalis-etc.cz. Pokryje období od roku 1974 až do poloviny 90. let minulého století a v mnohém doplní již řečené v knižních vydáních.

Do rukou se mi dostaly první otisky

O existenci výplatních otisků jsem věděl již před rokem 1970, věnoval jsem tehdy různým oborům a zhmotnil jsem jej z nejrůznějších materiálů v jakýchsi listových přehledech. Zaujala mne i bohemoslovenika, a tam se výplatná otisky více než projevují. To je záplava, kde se bohemoslovenické zmínky vyskytují v hojném počtu. Nicméně hlavním impulsem bylo zahájení mé profesní kariéry 17. 8. 1970, kdy jsem byl přijat na místo referenta v elitní obchodní skupině 21 OZO Transakta na místo kolegy, který byl nominován na místo ředitele československé spící afilace v Santiagu de Chile. Ve stejnou dobu nastoupil i filatelistický přítel a soupeřník Pavel Jech do stejného podniku, ale jiné dovozní skupiny. Kromě nových skutečností mi jednoho dne přinesl balík celistvostí z podatelny. Kromě šoku a překvapení mne uchvátila pestrost a krása celistvostí nejen z Československa, ale i ze světa. Pavel se soustředil na doporučené provizorní nálepky a některé výplatní otisky a ostatní přenechal mně. Každý den přinesl haldu celistvostí a skartu a sbírka se utěšeně rozrůstala. K mé radosti, ale k údivu a rozladěnosti mé rodiny. Začaly se plnit i regály rekreační chaty v Potočinách. Tato sbírka dubletů vzala později za své při samovznícení stěn a skončila v prachu dějin. Nicméně ty hlavní pecky jsem uhájil ve stísněných prostorách panelákového bytu na

Jižním Městě. Tak to začalo.

Někdy za dva roky jsem měl již slušnou sbírku. Nastal jiný problém. jak sbírat, co sbírat, jak uchovávat otisky, stříhat či nestříhat. S Pavlem jsme se začali ohlížet po přátelích, kolezích, kteří by trpěli stejnou „úchylkou“. Pomohl nám kolega ze studií, též filatelista Franta Komers a hlavně Václav Nebeský, který měl blízko ke klubu, jehož byl otcem – zakladatelem. Ti nám zprostředkovali styk s klubem specializovaného sběratelství ve filatelii, a stejným zanícenci jako jsme byli my.

První setkání aneb bylo nás pět

Někdy na podzim roku 1973 jsme byli pozváni do Agitačního střediska Národní fronty v Myslíkově ulici (blízko Mánesa), kde jsme v těchto nehostinných, ale vyhovujících prostorách poznali nejen spřízněnce z oboru výplatních otisků, ale řadu osobností, které se zabývaly širokým spektrem sběratelství výplatních otisků.

Byli jsme velmi přátelsky přijati. Členové projevíli o náš obor zájem a slovo dalo slovo, při každé schůzce jsme se podělili o naše zážitky ze sběratelství a v roce 1974 a 1975 jsme byli požádáni o přednášky. Rád vzpomínám na Antonína Vorlíčka, Václava Mahovského, Karla Horkého, Jiřího Vychodila, Zdenka Štorcha, Jiřího Pohoreckého a další. Přátelé z klubu mi zprostředkovali schůzku s dr. Karlem Všečekou, který se též zajímal kromě pražských razítek i o výplatní otisky a byl redaktorem Zpravodaje komise specializovaných oborů. Řadu poznatků o výplatních otiscích v nich publikoval. Bohužel v té době mu ve sběratelství vadila oční choroba, která vedla až k úplnému oslepnutí.

Měl jsem velký pocit, že nás dříve narození brali jako své letité kolegy a našemu oboru fandili.

největším překvapením však bylo ještě to, že členy tohoto klubu byli dva zanícení sběratelé dr. Miroslav Bouška a Pravoslav Kukačka. Oba se zajímali o výplatní otisky jako o hlavní směr svého sběratelství. Je pravda, že oba sbírali i další artefakty. Mirek hlavně celiny a Slávek příležitostně a propagační razítka, Slávkovi tento obor vydržel do současných dnů a věnuje se mu na široké bázi a velmi profesionálně. Mirka zastavil v dalším rozvoji sběratelství oční hendikep. I s nimi první setkání byla sympatická a přínosná. Padli jsme si od oka. Byli jsme čtyři, s dr. Karlem Všečekou nás bylo pět.

Pět sběratelů, to už je síla. Není divu, že my čtyři se později stali společně s předsedou klubu dr. Vratislavem Palkoskou zakládajícími členy sekce výplatních otisků (v únoru 1976). V té době byl dr. Vr. Palkoska vyzván Svazem ČSF, aby obnovil rozpuštěnou komisi specializovaných oborů. Rozšířil ji o několik dalších oborů (organizovaných v sekci) včetně našeho oboru – výplatních otisků. Ale o dalším v dalším pokračování. Jen chci doplnit, že naše radost a chuť do sběratelství neznala mezí.....

Čekalo nás hodně práce

Čekalo nás hodně práce, ale byla to práce optimistická a navíc nám vydržela až do dneška. Ta tam byl hořký pocit z toho, že „razítka frankotypů“ neměla v literatuře z území Československa ani stopu, snad z výjimkou šesti řádek (!) v knize Ladislava Novotného „Speciální příručka pro sběratele československých známek“ z roku 1970, kde jsme se dozvěděli, že:

”

Systematickému sledování frankotypů se v poslední době nevěnovala zvláštní pozornost, i když existují zajímavé kombinace frankotypů se známkami. Frankotypy dnes používají i poštovní úřady na zásilkách proplacených v hotovosti“ (str. 636).

Pokračuje

.